

NYILAKOZAT

A Münchenben megjelenő Hungaria című fél-náci lapban — melynek szerkesztője Lippóczy Miklós viszont náci múlt ellenére New Yorkban a Free Europe alkalmazottja — a következő levél jelent meg:

Tisztelt Szerkesztőség! Az itteni Bányászlapban Fáy-Fischer Andor támadást intéz a Szabad Európa Rádió ellen. Ebben többek között kifogásolja, hogy a "fasiszta" Horthy-rendszernek egy követe az amerikai közéletben és a Rádió munkájában résztvesz és, hogy Lippóczy Miklós lapjánál, mint cikkíró működött egy időben Marschalkó Lajos is.

Nem győzöm dörzsölni a szememet Szerkesztő Ur! Ez a Fáy-Fischer Andor legjobb tudomásom szerint azonos azzal a Fáy-Fischer Andorral, aki az 1930-as években, mint amerikai állampolgár, Magyarországra jött, ahol átvette a debreceni Független Ujság irányítását. Előzőleg a lap a nagymultu Hegedüs és Sándor cég kiadásában jelent meg és könyvkiadás, könyvnyomtatás terén Hegedüs igazgató országos tekintély volt. Fáy-Fischer Andor ugylátszik elégedetlen volt azzal a nemes

debreceni liberalizmussal, amelyet a debreceni Független Ujság reprezentált. Nemsokkal megérkezése után az ősz és mindenütt tisztelt Hegedüs igazgatóra célozva kijelentette:

— Majd most megmutatjuk a "kis zsidónak," hogyan kell lapot csinálni.

Meg is mutatta. Fáy-Fischer Andor akkoriban még korántsem kifogásolta az "átkos Horthy-rezsimet," hanem amennyire írói képességeitől telt, lelkes cikkekben ünnepelte Horthy Miklóst, Miklós napon vagy a kormányzó születésnapján és más nevezetes alkalmakkor Fáy-Fischer volt az ünnepi és számunkra, debreceniekre nézve, tulságos szervilis vezércikkíró.

Fáy-Fischer első lépése az volt Debrecenben, hogy meleg barátságot, majd pedig hirdetési kartelt kötött a debreceni fajvédő lappal, a Hajdúfölddel, melynek főszerkesztője akkor vitéz Kolosváry-Borcsa Mihály volt. Fáy-Fischert gyakran látták megfordulni a Hajdúföld szerkesztőségében, ahol igyekezett barátságot teremteni Marschalkó Lajossal is. Amikor bemutatták Marschalkó

Lajos Selmei bál című operettjét, Fáy-Fischer Andor és lapja megünnepelték a szerzőt, sőt mikor a debreceni újságíró klub ünnepi vacsorát rendezett a Selmei bál szerzőjének tiszteletére, az ünnepi köszöntőt pontosan Fáy-Fischer Andor mondta. Még talán a fényképet is elő lehetne keríteni, amelyen ez a rettenthetetlen Horthy-rendszer ellenes antifa (antifasiszta) harcos ott ül, éppen ennek a sötét fasisztagyanus Marschalkó Lajosnak tőszomszédságában. Még cifrábbá teszi a dolgot, hogy Fáy-Fischer Andor igazgatósági tagja volt a debreceni újságíró klubnak és az ő egyenes indítványára választották annak elnökévé vitéz Kolosváry Borcsa Mihályt. Ezek után Szerkesztő Ur is meg fogja érteni, ha kissé elképedtem Fáy-Fischer Andor mostani haragvó támadásának olvastára. Tisztelettel:

Egy jó memóriájú
debreceni DP.

“Egy jó memóriája debreceni DP” alatt Marschalkó Lajos Ellis Island lakója rejtőzik.

Mert nekem soha nem volt ultamból rejtteni valóm és so-

*ha semmi tettem nem
kellott letagadnom!
Lajos levelét is, nével
megjegyzésekkel!*

Marschalkó Lajos nemhiába volt a magyarországi náci újságírók élvonalában: jól megtanulta Goebbels leckéjét: hazudni, hazudni, ragalmazni, lesznek akik elhiszik azt.

Azonos vagyok azzal a Fáy Fisher Andorral, aki 1932 októberétől 1937 októberéig a Debreceni Független Ujság társ-tulajdonosa és kiadóhivatali igazgatója voltam.

Soha Hegedüs Sándorral nem találkoztam, soha se halottam, hogy kis vagy nagy természetű ember volt-e, a Marschalkó Lajos által számba adott kijelentést soha nem tettem.

A Debreceni Független Ujságban sem Horthy Miklós születésnapján sem máskor politikai cikket nem irtam. A magyarországi politikától ott tartózkodásom idején mindig távol tartottam magamat—amerikai polgárságom következtében.

Való az, hogy a Debreceni Független Ujság hirdetési kartellben volt azzal a lappal, melyben Marschalkó Lajos irt és amelynek akkor vitéz Kolosváry Borcsa Mihály volt a főszerkesztője. Marschalkó Lajos azonban elfelejtette megmondani, hogy azt a kartellt nem én kötöttem, hanem még a Hegedüs és Sándor cég, mely-

től a lapot a Hitelbank vette át és a Hitelbanktól vettük át mi — Borshy Kerekes György, Thury Levente és én — a hirdetési kartellel együtt és amelyet nem volt okunk felbontani, mert a Debreceni Ujság-Hajdúföld a megegyezést mindig korrektül betartotta — bár a két lap politikai csatákat vívott egymással.

Valóban sokat megfordultam épen a hirdetési kartell következtében a Debreceni Ujság-Hajdúföldnél, semmi okom sincsen azt tagadni. A politikai és világnézeti ellentétek ellenére is a két lap szerkesztőségének és kiadóhivatalának tagjai mindig a legszívélyesebb viszonyban voltak egymással — az ellenfélség a debreceni sajtófronton nem jelentett ellenségeskedést is.

Semmi okom sincsen azt se tagadni, hogy amikor Marschalkó Lajos Selmei bál című szerítem jó operettjét Debrecenben bemutatták, az nekem nagyon tetszett, de semmiképen sem emlékezem arra, hogy az ujságíró klubban vacsorán vettem volna részt ebből az alkalomból s hozzá beszédet is mondtam volna. Soha, egyetlen beszédet nem mondtam Debrecenben, sem az ujságíró klubban, sem máshol. Ellenben igaz, hogy mikor Hajdúböszörményben is bemutatták a darabot, oda is elmentem azt megnézni — Marschalkó Lajos, felesége és édesanyja, a darab zeneszerzőjének társaságában.

Akkor, a harmincas évek közepén ugye még nem sejthettem, hogy Marschalkó Lajost féktelen antisemitizmusa, annak a népnek gyűlölete, melyhez hát anyai oldalról neki köze van — Hitlernek olyan vad rajongójává teszi, hogy aztán, a legszörnyűbb uszító cikkek szerzője lesz a borzalmas időkben — mint az itt levő a Függelenségben és más lapokban megjelent cikkei bizonyítják.

A debreceni ujságíró klubnak soha tagja nem voltam — nem is lehettem mert hiszen nem voltam magyar állampolgár. Szemenszedett aljas hazugság az is, hogy én indítványoztam a klubban — melynek ismétlen tagja se voltam — vitéz Kolozsváry Borcsa Mihály elnökké választását — aki külföldben már régen elnök volt, amikor én 1932-ben Debrecenbe érkeztem.

FAY FISHER ANDOR.

